

UNIVERSITAS **MAGASINET**

Kjære lesere





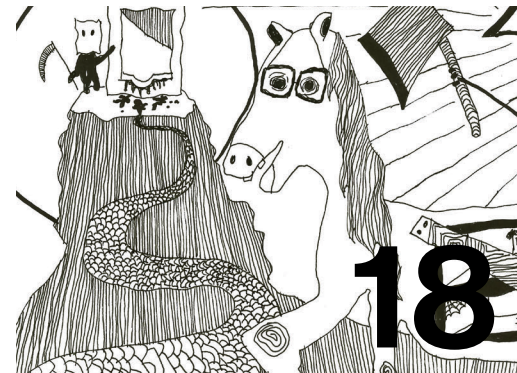
04



12



17



18



14



20

INNHOOLD

Bokhylla

Av Freyja Eikrem Ims og Mathias Basma Moen

4

Reportasje

Av Armann Kippersund

12

Portrett

Av Oscar Grimstad

14

Brevkassa

Av Kjærlighetsredaksjonen

17

Essay

Av Tora Vassnes

18

Glimtet

20

REDAKSJONEN



ANSVARLIG REDAKTØR
Alida de Lange D'Agostino



MAGASINREDAKTØR
Dagny Mathilde Mohn



DESKSJEF
Mona Soopalu



MAGASINFOTOSJEF
Tobias S. Mandt

Bidragstere: Ida Fjeld, Sigrid Mo Sand, Freyja Eikrem Ims, Mathias Basma Moen, Oscar Grimstad, Armann Kippersund, Tora Vassnes, Emilie Kaland Lindseth

Magasinet er et bilag i studentavisa Universitas. Universitas arbeider etter Vær Varsom-plakatens regler for god presseskikk. Den som mener seg rammet av urettmessig omtale oppfordres til å kontakte redaksjonen.

Lest i går 11:06

Kjære leser. Kjære ikke-leser. Kjære leser-av-og-til-men-ikke-så-mye-lenger-leser. Kjære skulle-ønske-jeg-lestemer-leser.

I denne utgaven av magasinet fokuserer vi på boken, på teksten og ikke minst på leseren. Uten leseren hadde det ikke vært et magasin, en avis, en bok eller en tekst. Dette magasinet er ingenting verdt, om ikke noen plukker det opp for å lese det. Så takk for det.

Tingene våre sier noe om hvem vi er, bøkene våre kanskje enda mer. Hva du har på hyllen, forteller noe om hvor du har vært, hva du interesserer deg for, og hvem du vil at andre skal se deg som. Bøker er ikke bare glede, kunnskap og fantasi, de er også kulturell kapital. Det ligger en vekt i å ha lest tunge forfattere, et uttrykk for fritid og konsentrasjonsevne. Og selv om man ikke har lest alt som står på hyllen, sier de noe om deg uansett. Vis meg bokhyllen din, så skal jeg si deg hvem du er, var det sikkert en klok person som sa en gang. Hypotesen testes i denne utgaven av magasinet. Studentene har invitert oss inn i sine hybler og blottlagt sin kulturelle kapital for offentlighetens nådeløse blikk.

Men ganske mange har nok ikke har lest en bok frivillig siden særremnet, og enda færre har nok brukt tid på dikt

siden diktanalysen på tentamen i VG3. Derfor er det så spennende at en podkast om nettopp lyrikk er en av NRKs mest populære. Hvordan har det seg at Hans Olav Brenner evner å få frem det personlige og nære i en sjanger mange himler med øynene over? Og hvordan gjør man egentlig et godt intervju? Vår journalist har både spurt og lært på side 14.

Men bøker er ikke bare tunge romaner og dikt. Kokeboken har vært en kilde til inspirasjon og samvær siden 1700 år før Kristus, da den tidens første kokebok ble skrevet på steintavler i Mesopotamia. I dag finnes det kokebøker for enhver

nisje man skulle interessere seg for: pasta, brød, fisk, bakst med bær eller studenter. Er studentkokebokas strukturerte regime løsningen på et liv i fattigdom, spør Universitas' journalist mens han kokkelerer seg gjennom en ukemeny fra hele Norges ikke lenger så fattige student Karen Thorsen.

Bøkene samler oss, splitter oss, definerer oss, gleder oss og kjeder oss. Kjære leser, god lesning.

**Vis meg bokhyllen
din, så skal jeg si
deg hvem du er**

Dagny Mathilde Mohn



Tegneserier, Hegel
og Murakami:

Dette leser norske studenter

Tekst Freyja Eikrem Ims og Mathias Basma Moen

Foto Tobias Schildmann Mandt

Leser egentlig studenter annet enn pensum?
Og hvis ja, hva er det de leser?

For den som liker å lese kan bokhyllen være et symbol på all den erfaring og kunnskap man har opparbeidet seg så langt i livet. Bokhyllen kan anses som et speil på din sjel, på hvem du er og hvem du ønsker å være. Med en bokhylle har man en skattkiste full av uvurderlig visdom og kunnskap kun en hånd unna, og bare ved å kaste et kort blikk på hyllen kan tapte minner vekkes til live.

Samtidig viser undersøkelser fra Universitetet i Bergen at studenter leser betrakte-

lig mindre enn de gjorde for 15-20 år siden, enten det er aviser, skjønnlitteratur eller sakprosa. Årsaken er kanskje åpenbar: Skjermen er blitt allestedsnærværende. Det spår dystre tider i møte for boken og hva dette kan medføre av dårligere leseevner, mangel på konsentrasjon og generelt en dårligere forståelse av oss selv og verden vi lever i. Men er prosessen uunngåelig? Finnes det leseglade studenter igjen? Isåfall, hva leser de? Vi har tatt en titt på bokhyllene til seks av dem.

Saken fortsetter»

Murakami som mormødrenes frelser

August Grünfeld (23),

studerer manusforfatter på Westerdals

I loftsleiligheten er det strødd bøker som smuler på en tallerken. Smulene består av tegneserier, skjønnlitteratur, klassikere og fagbøker. Mannen som har smulet til den imaginære tallerkenen, er student August Grünfeld. Rundt om i leiligheten finnes det litt av hvert å bite i. Noen av bøkene har han stjålet.

– Foreldrene mine hadde jævlige mye bøker, og hver gang jeg er hjemme hos dem, rapper jeg som regel med en bok.

Men det som virkelig satt fyr på en leseegnist hos ham, var ikke bare et barndomshjem fullt av bøker:

– Det var veldig push på å lese masse på barneskolen, og det ble en konkurranse i å lese flest sider over sommeren. Nå studerer Grünfeld for å bli manusforfatter og mener det er en umulighet å skrive uten å lese. Et godt manus er grunnlaget for en god film.

– Man må hente inspirasjon fra andre steder når du skal lage film.

For Grünfeld handler lesningen mye om å bare hygge seg. Han er ikke opptatt av å stresser gjennom bøker. Men fortsatt gir han seg selv lekser i å komme gjennom klassikerne.

– Det går egentlig i å *burne* seg gjennom klassikerne så man har noe referansemateriale.

En av klassikerne som Grünfeld brant seg litt ekstra på, var John Steinbecks *Om mus og menn*.

– Jeg trodde den skulle være dritkjedelig, for den fikk jeg av tante, men så dro jeg den frem og den var jo helt rå.

Av andre ting Grünfeld brenner seg gjennom for øyeblikket, er Erlend Loe og Haruki Murakami favoritter. For å komme seg gjennom bøkene prøver han å lese litt hver kveld. Men det er ikke resten av hans jevnaldrende like flinke til, er han redd.

– Det er mange som ikke leser på mitt studie. Det er veldig mange som – nei, de ser faktisk overraskende lite på film også.

Grünfeld er sikker på at det er mange jevnaldrende som slutter å lese, og peker på flere av hans bekjente som ikke peller i en eneste bok i løpet av et år.

– Jeg tror det er fordi det er litt slitsomt.

Han har selv plukket opp bøker fordi han ble lei telefonens underholdningsapper, og tenker at flere andre jevnaldrende også kommer til å søke seg tilbake til de gamle, gode bøkene:

– Til våre bestemødres glede, sier Grünfeld og ser varmt på boksamlingen sin.

Hver gang jeg er hjemme rapper jeg med en bok

August Grünfeld (23), studerer manusforfatter på Westerdals



FLAMMER: August Grünfeld gir seg selv klassikere i hjemmelekser og liker det.

En litterær trapp til indre ro

Herman Johannesen (23),
studerer international management på BI

I et massivt rom, med gulv trukket i persiske tepper, skinnmøbler og stemningsmusikk står det noen stabler med bøker smakfullt stilt opp langs veggen. I en av skinnstolene sitter bergenser og BI-student Herman Johannesen og spiser ostekake.

På ungdomsskolen slukte han bøker, men på videregående la han dem fra seg, slik mange gjør.

– Jeg begynte å lese igjen bare for å roe ned hodet litt i en hektisk hverdag, og prøve å få oppmerksomhetsspennet mitt til å bli litt bedre.

Flere i hans krets leser mye og vil gjerne diskutere litteratur, men han er tydelig på hva han synes om temaet:

– Men det er ikke det gøyeste samtaleemnet man kan snakke om.

En stor bokhylle må ikke forveksles med et stort intellekt, tenker Johannesen.

– I løpet av de siste årene så er det å lese blitt en litt sånn estetisk greie. Det er blitt en trend, som er bra. Men om folk leser eller ikke, tror jeg ikke har noe forbindelse med intellekt.

For tiden leser han *Vestlandet* av Erlend O. Nødvedt for å kjenne litt på vestlandsstoltheiten igjen. Johannesen drar så opp Goodreads får å minne seg selv på hvilke andre bøker han har lest.

– Jeg leser mange klassikere, som er litt slitsomt og vanskelig og noen ganger litt skuffende. Men ofte er det bra.

Den nyeste klassikeren Johannesen har lest er *The Picture of Dorian Gray* av Oscar Wilde.

– Så leser jeg mye Murakami. Det var liksom i hans bøker jeg fant litt tilbake til bokgleden.

Johannesen har satt seg et mål om å lese seg gjennom hele forfatterskapet til Murakami, og startet reisen med *Kafka på stranden*. Den ga en helt særegen opplevelse.

– Det var litt sånn *mind-blowing* at en bok kan ta deg med på sånne syke opplevelser. At du blar, ler og blir disgusted av en bok.

Johannesen liker det fysiske ved bøkene, å kunne holde dem i hånden og byttelåne dem med venner.

– Jeg liker å beholde dem og kunne tenke tilbake på den tiden da jeg leste den boken.

Men ordentlig oppbevaring av bøkene er han ikke spesielt opptatt av. Han hadde en bokhylle før, men den var for høy og ødela *feng shui-en* i rommet. Det estetiske fikk trumfe:

– Og så ble gulvet til slutt bokhyllen.

I løpet av de siste årene så er det å lese blitt en litt sånn estetisk greie

Herman Johannesen (23),
studerer international management på BI



FISK I VANNET:
Herman Johannesen leser *Vestlandet* og vil til Bergen, vil til Bergen med det samme.

Grafisk design, grafiske romaner

Martine Reichberg (23)

studerer grafisk design og illustrasjon på Khio

– Jeg begynte på en amerikansk skole på Kypros, og der hadde de sykt mange bra bøker. Det var ikke så mye annet å gjøre der. Hver sommer pleide vi å ta med en koffert til biblioteket og fylle den med bøker, forteller Khio-student Martine Reichberg.

Etter en periode hvor hun ikke leste så mye, tok hun opp igjen lesingen hjemme i Norge.

– Nå leser jeg en del, det er veldig viktig å lese.

– Hvorfor er det viktig?

– Det er veldig behagelig, man havner i en annen verden veldig lett, og man får lært noe av andre.

Særlig er Reichberg glad i grafiske romaner eller tegneserierverk i bokform.

– Favoritten er Joe Sacco. Han driver med journalistikk gjennom tegneserier. Han har gitt ut en bok om Palestina, hvor han faktisk har dratt ned og dokumentert hva han opplevde. Den pleier jeg å anbefale til folk.

Ellers anbefaler hun Guy Delise, samt Christopher Nielsen.

– Christopher Nielsen er jævlig fet, han er en oslolegende. Han er vulgær og legger ikke skjul på noe. Og så liker jeg *Persepolis* av Marjane Satrapi.

Men det finnes mye Reichberg misliker også: Fantasy, romance og krim er sjangre hun unngår til enhver pris. Men hva med sakprosa?

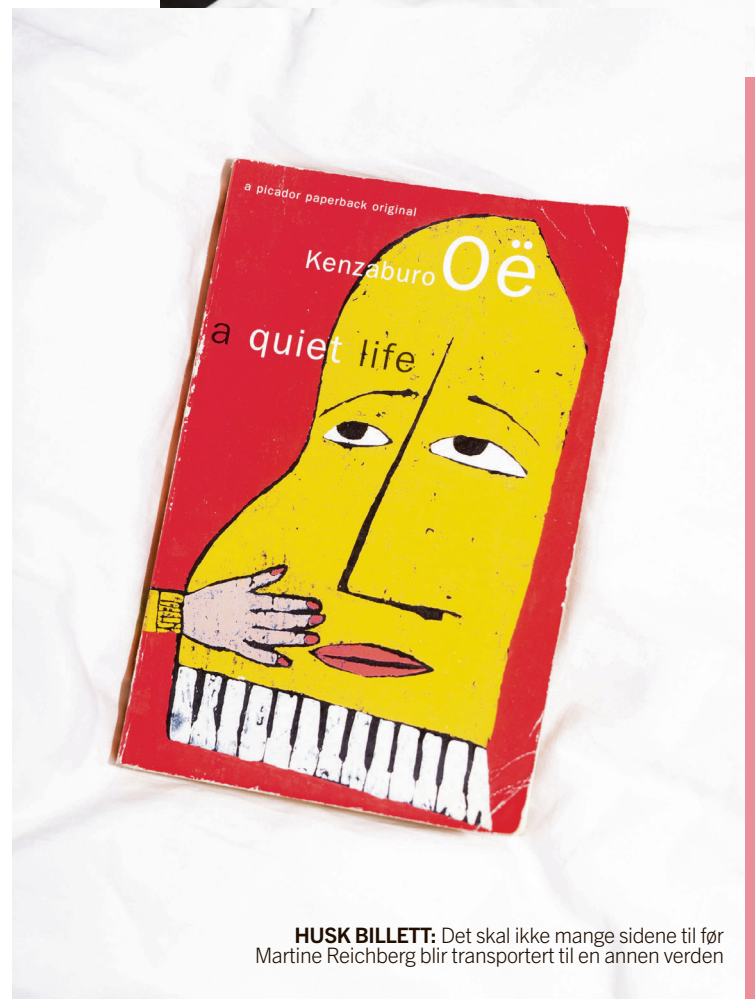
– Jeg prøvde å lese *Sapiens, den hatet jeg*. Jeg leser mest romaner, sier hun og trekker fram Doris Lessing og Graham Greene som forfattere hun setter ekstra pris på.

Reichberg kan fortelle at hun kommer fra et veldig boklig hjem, med en far som er filosof.

– Han har veldig mange bøker. Foreldrene mine leser veldig forskjellige bøker, da kan man få litt av begge verdener.

Jeg prøvde å lese *Sapiens, den hatet jeg*

Martine Reichberg,
studerer grafisk design og illustrasjon ved Khio



HUSK BILLETT: Det skal ikke mange sidene til før Martine Reichberg blir transportert til en annen verden

ἀγαπᾷ τὰς ἑλληνικὰς βίβλους

Odin Fredrik Rustad (26)

studerer gresk og latin ved UiO

– Jeg tror ikke det finnes noen rus i verden jeg kan ta, som får meg til å føle meg bedre enn å lese noe henrivende.

Odin Fredrik Rustad henter fram en liten bunke veldig slitte bøker fra serien Loeb Classical Library, en samling bestående av gammelgreske og latinske tekster i en tospråklig utgave.

– Cicero og Aristoteles er to forfattere jeg setter stor pris på. Hva jeg har lest siden 2022 er omtrent bare det her, sier han og ser på bunken med de nevnte tenkerne, samt den romerske historikeren Suetonius.

Rustad, som kanskje ikke så overraskende studerer gresk og latin ved UiO, har faktisk begynt å lese mer «moderne» litteratur igjen.

– Det første jeg leste etter dette her, var *Forbrytelse og straff* av Dostojevskij. Å ikke lese ti sider på to timer var veldig rart, ler han

Da Rustad ble medlem i Faks (Foreningen for alle konservative studenter), fant han flere likesinnede.

– Da jeg begynte å prate om at jeg holdt på med den i Faks, hadde alle i rommet lest den, forteller han.

Filosofi og sakprosa er alfa og omega for Rustad, selv om noen skjønnlitterære forfattere også får komme inn i varmen.

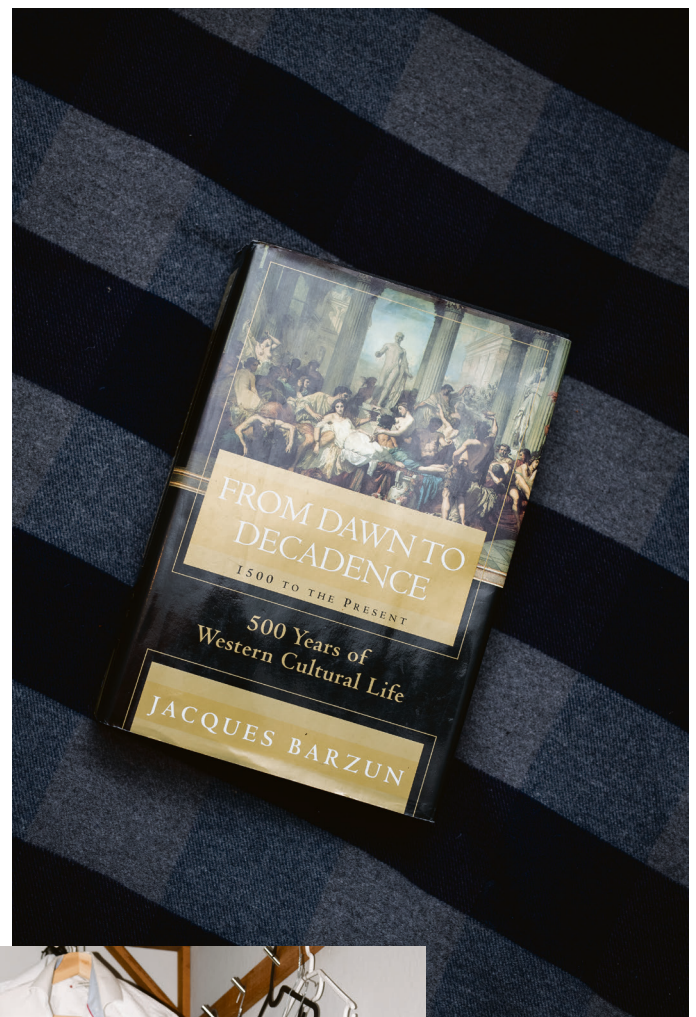
– Unntaket er Houellebecq, romanforfatteren for folk som hater romaner. Jeg har lest alt av ham.

Det Rustad virkelig ikke hater, er mursteiner om vestlig historie. Ut av bokhyllen henter han den over 800 sider lange *From Dawn to Decadence: 500 Years of Western Cultural Life* av Jacques Barzun. Lett lesning, ifølge studenten.

– Dette er en bok jeg har hatt på samvittheten veldig lenge. Han skriver ikke veldig akademisk og vanskelig. Stilen hans kan eksemplifiseres ved at han bare slenger inn sitater uten henvisning, avslutter gresk-entusiast.

Jeg tror ikke det finnes noen rus i verden jeg kan ta som får meg til å føle meg bedre

Odin Fredrik Rustad (26), studerer gresk og latin ved UiO



KIOSKLITTERATUR: *Forbrytelse og straff* var rene barneboken for greskstudent Odin Fredrik Rustad.

Zizek og Koranen

Ali Jones Alkazemi (23),
studerer filosofi ved UiO

Oppover hele veggen står det bøker stablet. Stabel på stabel med klassisk filosofi, religiøse tekster, Kant, Hegel og så mye mer. Det ligner et bibliotek mer enn et soverom, og det er kanskje ikke særlig overraskende at eieren Ali Jones Alkazemi (23) er masterstudent i filosofi ved UiO. Som så mange filosofistudenter var hans første møte med bokverden Nietzsche.

– Jeg begynte å lese bøker da jeg var 14 år. Det er så *cringe* å si nå, men jeg kjøpte en bok av Nietzsche, gliser Alkazemi, som også anmelder bøker for magasinet *Ny Tid*.

– Jeg angrer på at jeg leste så avanserte bøker med en gang, jeg skjønte jo ingenting, sier han.

Han gikk likevel fort over i å lese navn som Hegel og Kant, ikke akkurat kjente for å være tilgjengelige, men også moderne tenkere, som den slovenske filosofen Slavoj Žižek.

– Žižek er kanskje den forfatteren jeg har lest mest av. Jeg leser også mye kritisk teori, sosialfilosofi, sosiologi, jeg har masse Weber og Habermas her.

En sjanger som er så å si fullstendig fraværende fra Alkazemis bokhylle, er skjønnlitteraturen.

– Jeg leser nesten ikke skjønnlitteratur. Jeg blir veldig utålmodig av det, det passer ikke hodet mitt.

Så hva leser Alkazemi når han er sliten og bare vil slappe av?

– I det siste har jeg begynt å interessere meg for Lo-fi-bøker, forteller han.

For den uinnvidde leser er dette bøker gitt ut på egne «amatørførlag», altså utenfor de etablerte forlagene, skrevet uten særlig vitenskapelighet eller seriøsitet.

Både Bibelen og Koranen er mer seriøse favoritter hos Alkazemi, og han har begynt å lære seg skriftlig arabisk.

– Koranen er veldig kul hvis du hører den resitert, det rimer og er skrevet på vers. Det er veldig kreativt.

For Alkazemi er det mindre slitsomt å lese enn å skrive, enten han skriver på masteroppgaven eller andre tekster. Derfor skriver han i omtrent fire timer like etter at han står opp, før han deretter leser flere ulike bøker i tre til fire timer.

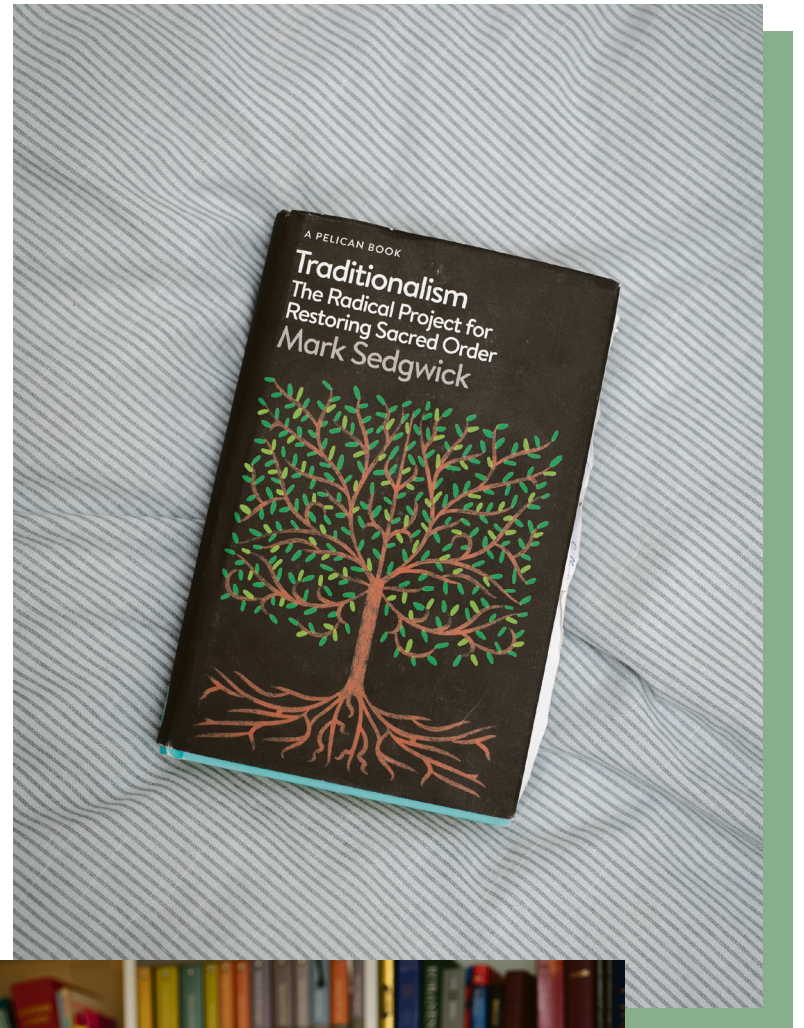
– Jeg leser ikke én bok mer enn én time om dagen. Jeg får ikke mye ut av det hvis jeg leser samme bok veldig lenge. Jeg bruker en lese-teknikk, pomodoroteknikken, som går ut på å lese i 25 minutter og så ha 5 minutter pause.

Alkazemi tror at digitalisering har påvirket konsentrasjonsevnen hans.

– Jeg føler jeg blir utsatt for et nærmest konstant overgrep. Hvis du er på Twitter og Insta hver dag, er det som å se på pornografi.

**Det er så cringe å si nå,
men jeg kjøpte en bok
av Nietzsche**

Filosofistudent Ali Jones Alkazemi (23)
om hans første bokkjøp



EXPHIL: Ali Jones Alkazemi begynte å lese filosofi da han var fjorten uten at han skjønte særlig mye.

Mellom bøker og berg

Marit Kristine Stenseth (23),

studerer arkeologi på UiO

Bokhyllen i arkeologistudent Marit Kristine Stenseths (23) nye hjem er såvidt begynt å fylles med bøker om oldtidens mysterier. Men det er ikke kun norrøn mytologi og potteskår – Nemi-tegneseriebøker har fått godt med plass.

– Jeg liker best å lese, hva skal man kalle det, sånne *easily digestible things*, som tegneserier, forteller Stenseth.

På arkeologistudiet er det, ved siden av å gå på museum, mye pensum man må lese seg gjennom. Lesetiden på kvelden går ofte til tegneserier, heller enn tynne bøker.

– Flere av vennene mine fikk Jon Fosse til jul, mens jeg hadde fått den nyeste Nemi-boken, humrer Stenseth.

Stenseth merker at det er flere i hennes studiemiljø som fortsatt leser, til tross for at det virker som flere unge har satt bøkene på hylla for godt.

– Det er mange som er interesserte i mytologi. Om det er gresk eller romersk eller norrøn, forteller Stenseth.

– Men det er ikke sånn at folk driver og sluker bøker.

I bokhylla til Stenseth kan man også finne den famøse kokeboka *Fattig student*, én krimbok og en bok om å lage cocktails. Skikkelig typisk student, altså. Stenseth plukker opp boken *Elvekonger* av arkeologen Cat Jarman.

– Denne boka handler om handelsnettverket til vikingene.

For mange høres det kanskje ikke ut som en «page turner», men den ga henne den barnlige, sjeldne følelsen av å være helt oppslukt i en bok, og ikke greie å legge den fra seg. Derfor har den fått en spesiell plass på hylla, et møbel Stenseth mener det er viktig å ha i et hjem.

– Det er noe å snakke om når man har besøk. Det blir en samtalestarter.

Stenseth tenker at det betyr noe å møte en bokhylla når man er på besøk hos en person.

– Jeg føler det har mye å si, om en person har lest mye og viser at de er interessert i å lære ting.

Men Stenseth merker at unge kanskje ikke helt har det i seg å lese og samle på båttevis av bøker.

– Det er veldig fort gjort å bli distrauert hvis du sitter og leser og så lyser telefonen opp, og så begynner man å scrolle på Tiktok og alt mulig annet rart.

All lesing er bedre enn ingen, og når Stenseth er ferdig med pensum for i dag, skal hun tilbake i Nemis univers

Jeg liker best å lese, hva skal man kalle det, sånne easily digestible things, som tegneserier

Marit Kristine Stenseth (23), studerer arkeologi på UiO



TIDENS TEGN: Når Marit Kristine Stenseth er ferdig med arkeologien for dagen, plukker hun opp egen arkeologi-litteratur hjemme.

Er rutiner og disiplin studentfattigdom?

Beinhard budsjettering, streng disiplin og enkel (ekkel) mat kan være løsningen på studentenes stramme økonomi. Men blir man lykkelig av det?



Disiplin veien ut av fattigdommen?

Tekst Armann Kippersund

Foto Tobias Schildmann Mandt

I tåken av alle søknader, deadlines og generelt studentstress var jeg ikke oppmerksom på kronasjenes flukt fra kontoen før de nådde et prekært nivå. I denne tilstanden var det godt å minne seg på at studenter før min tid har tjent seg søkkrike på å være dritfattige, nettopp med å skrive kokebøker for fattige studenter.

Karen Elene Thorsen er kjent for mange som Instagram-fenomenet @fattig.student, og ble nærmest studentenes nye landsmoder med lanseringen av boken under samme navn tilbake i 2019. Siden den gang har hun passert Jo Nesbø i salgstall, passert 220.000 følgere på Instagram og er uten tvil det alle tenker på når det gjelder kokebøker for studenter.

Hun lover bedret økonomi og bedre samvittighet i bokens åpningssider. Men er maten rimelig nok til å unngå personlig konkurs? Er den effektiv nok til å redusere matsvinnet? Og målt opp mot moderne arbeiderklasse-litteratur, hvor langt på vei er det med å bedre studenters prekære tilstand?

Ukemeny til forfall

@fattig.student sin *pièce de résistance* er ukemenyen som gir deg fire retter på en uke, og det til gjeve 250 kr.

Som faglært kokk med en forkjærlighet for det franske, gikk jeg for ukemenyen som starter med fransk løksuppe. Fordi jeg lengtet etter å dissekere Thorsen sin vri på en fransk klassiker? Eller fordi jeg er billig i smaken? Forventningene til denne tidløse klassikeren var nokså lave, men allerede første dag sparke Thorsen meg av min høye hest.

Hele menyen kjøpte jeg på Coop Extra. Det finnes billigere måter å foreta en ukeshandel på (for eksempel en t-banetur til Grønland), men av vitenskapelig grunner har jeg valgt å forholde meg til de store kjedene. I overkant av 350 kr senere angret jeg på dette. Selvfølgelig hadde ikke Thorsen i 2019 justert for dyrtidas inflasjon.

Til forskjell fra den klassiske løksuppen, vil Karen at jeg skal hoppe over hjemmelagd kraft, vin/eplejuice og dyr ost. Dette rystet meg, hva er vel løksuppen uten en deilig syre fra redusert vin, fylde fra en kraft som

har stått lenge – og en grottelagret gruyère? Men her tok jeg feil. Til å bestå av billig løk, en buljongterning og vann, er både lommeboken og magen overraskende tilfreds.

Likevel er det rester igjen, noe som er ulikt meg. Dette kommer vi tilbake til.

Av de tre resterende rettene på menyen består to av dem av en kjip fullkornspasta med kylling, pesto og soltørket tomat. Den ene har Thorsen vært kreativ med og iblandet litt crème fraîche og kastet i ovnen. *Gratinert* på fint. Jeg bruker forøvrig kredibilitet som følge av fagbrevet og studietilværelsen, og råder dere til å sløyfe alt av meieriprodukter dere klarer. Det er rett og slett for dyrt.

Det er på dette punktet i mitt vennskap med ukemenyen jeg synes det er urimelig at Karen har skapt seg et navn på å printe ut lavpris-versjonen til enhver pastarett. Pasta med pesto har jeg da klart å finne på selv. Hennes nyskapende vri er å sette rettene i en slags plan, som vi kan følge. Skulle tro vi var kapable til å gjøre slikt selv, men nei, vi *outsourca* planleggingen til en blond HK-student med glimt i øyet.

Karen Thorsens diagnose av studentmassen er at vi har det behagelig-dårlig økonomisk, og at vi er ekstremt sosiale. Den observante leser la kanskje merke til at ukemenyen kun lover middag for fire dager i uken, vanligvis bestående av syv. De tre resterende dagene som hennes menyer ikke regner med, skal nemlig brukes på å lage mat med venner, ifølge boken. Jeg vil påstå at dette er en skjønning av studenten som leker, ler og letter på lokket før etableringsfasens behagelige retrett i middelklassens leir. Realiteten til en fattig student, som faktisk er fattig, er nok reelt kjøp.

I en klasse for seg

Men så er jo ikke studentene regnet for å tilhøre «de lavere klasser».

Selv om vi lever under fattigdomsgrensa, er det jo for mange bare midlertidig. Vår matkultur er ikke arbeiderklassens matkultur. I arbeiderklasseromanene til Édouard Louis og Thomas Korsgaard står mat og matkultur sentralt i deres skildring av et liv i fattigdom. Rundt maten møter hovedpersonene familiene sine, og blir konfrontert med tilværelsen de befinner seg i. Også helt ned til detaljene i kjøleskapet smyger fattigdomsskildringene seg inn.

Mens jeg kokte meg gjennom ukemenyen, drømte jeg om alt annet jeg heller ville spist enn fullkornspasta med pesto

I Thomas Korsgaards roman *Hvis det skulle komme et menneske*, har besteforeldrene lagrene fulle av partivarer, gjerne fullt av sukker eller tilsetningsstoffer. Tenk Pepsi Max, koteletter og svensk bacon. Bestefaren sliter med ekstrem overvekt, noe som som regel er knyttet til inntekt og utdanning, men er også ofte

lykkeligst rundt matbordet – stapper munnen full uten å tenke over det – med dårlig samvittighet som digestif. I Édouard Louis' *Forandre seg*, metode samles familien kun til TV-middager med billige halvfabrikata-retter. Når hovedpersonen flytter til byen Amiens og gjester et middelklasseliv spiser de ved bordet, det er grønnsaker, spiseforstyrrelser og bordmanerer.

Hånd til munn

Gjentagende i begge forfatterenes verker er mangler på rutiner og selvkontroll i matveien. Ofte lever de fra hånd til munn. Er det mat på bordet er det best å spise så mye som mulig, andre ganger spiser de ikke i det hele tatt. Mange studenter

kan nok kjenne seg igjen. Sett bort ifra at personene i de nevnte bøkene befinner seg i en statisk fattigdom, en reell fattigdomsfelle og fremtidens gyldne frukter er strippet vekk. Er det likefremt potensial for sammenligning mellom Karen Thorsens fattige student og arbeiderklasseromanene?

Mens jeg kokte meg gjennom ukemenyen, drømte jeg om alt annet jeg heller ville spist enn fullkornspasta med pesto. Men hver eneste dag endte jeg med midt-dagsrester. Det var ulikt meg, men med ukesplanlegging reduserte jeg altså matinntaket. Er svaret det det Thorsens egentlig selger oss – rutiner? Sett bort ifra smeltedigelen av resonnementer omkring fattigdom, er det et aspekt som for meg løftes over alt annet. Jeg hadde, i hvert eneste tilfelle, røket på de ultraprosesserte partivarene til bestefaren i Korsgaards roman. Hvorfor?

Fordi det smaker bedre, frister det mer enn den helt gjennomsnittlige løksuppa til @fattigstudent. Er løsningen mot fattigdomsfella rett og slett å spise ekkel mat? De færreste har lyst til å være hensatt til fullkornspasta og løksuppe uten vin, brødskeive uten ost og et kjøkken uten meierismør. Muligens gjør det studentøkonomien mindre trang, men nødvendig ville en ukemeny hjulpet familiene i Louis' og Korsgaards romaner ut av fattigdommen. Det hele hadde sett annerledes ut, hadde studenttilværelsen for alle vært en dom for livstid. Og ikke et massivt privilegium.



GRATINERT: Smaker det ikke, er det bare å slenge det i ovnen med noe falsk ost på.



Hans Olav Brenner

- 45 år
- Programleder i radioprogrammet Brenner deler dikt på NRK
- Fra Landåsbygda i Søndre Land
- Debuterte som skuespiller i Joachim Triers *Oslo, 31. august*
- Hovedfag i filosofi

Brenner for litteraturen

Hans Olav Brenner har intervjuet forfattere i tju år. Nå er det hans tur i ilden.

Tekst Oscar Grimstad

Foto Tobias Schildmann Mandt

Du har kanskje sett ham på reise gjennom landet i en hvit Volvo Amazon fra 1966, eller på en parkbenk mens han forgyves forsøker å berolige Anders Danielsen Lie om at det tross alt vil ordne seg (det gjøkke det, vettu). Men det er som litteraturprogramleder Hans Olav Brenner etter alt å dømme vil bli husket, enten det skyldes et særs severdig intervju med Dag Solstad om Barcodes litterære verdi, eller en tårevåt Knausgård i skånsk solnedgang. Rollen som allmennhetens fremste formidler av litteratur begynte med en draging mot radioen, med en kassettpiller med opptaksfunksjon han fikk i gave av farmoren. På den spilte Brenner som liten gutt inn små radioinnslag og sanger, intervjuet farmoren og prøvde seg fram. Senere ventet Radio Nova og et litteraturprogram der, før NRK i 2004 gav ham muligheten som programleder for diktprogrammet *Diktafon* i P2.

– Siden har jeg jo holdt på med litteraturprogrammer. Det er vel tju år siden nå, forteller Brenner når vi møter ham i NRKs hovedkvarter på Marienlyst. Og ennå er han ikke lei. De siste årene har Brenner vært programleder for «Brenner deler dikt», en ukentlig podkast i NRK der kjente fjes dukker opp og forteller historien bak dikt som har betydd spesielt mye for dem. At et radioprogram om poesi skulle bli en hit, var kanskje ikke forventet.

– *Hvordan treffer man bredt om noe som i utgangspunktet er så smalt?*

– Det er så mange som syns det blir for smalt, samtidig som en del meningssterke mennesker mener litteraturen populariseres for mye og gjøres altfor bred. Man må nesten bare innstille seg på å få en del kjæft. Da jeg skulle starte denne dikt-podkasten, gruet jeg meg ordentlig. Jeg hadde til og med argumentasjonsrekken klart for meg: at det

var for følelsesfokusert, for selvopp-tatt, for overfladisk.

Medievirkeligheten er en helt annen i dag enn for 20 år siden, da Brenner entret den litterære scenen. Interessen for litteratur daler. Noen trengs til å stå på barrikadene.

– Jeg kan iblant føle meg litt som en ridder som kjemper for litteraturens plass i en stadig mer ellevill medievirkelighet. Jeg fortjener kanskje litt ros for det, sier han og ler.

Jeg opplevde det selv en gang, tråkket i salaten igjen og igjen og klarte ikke komme meg ut av det

– Medieverden er *crazy*, så det å kunne holde på med litteratur og noe som føles meningsfylt, og noe som jeg etter hvert føler at jeg kan, er et privilegium.

Litteraturfeltet er på ingen måte blottet for konflikt eller uroligheter. Senest i vinter oppstod en *feide* mellom Forfatterforbundet og Den Norske Forfatterforening. Det hele handler om definisjonsmakt over kunsten, om frykt for forflatning versus folkeligjøring. Noen anklager forfattere og litterater for snobberi og elitisme, andre frykter at litteratur er i ferd med å miste sin kunstneriske særstilling. Gjennom mange år som litteraturformidler har Brenner lært å balansere på knivseggen.

– Innimellom føler jeg at det ropes litt høyt om denne forflatningen, og i feil sammenhenger. For her gjøres det

et ærlig forsøk på å nå flere, og det burde man være glad for. Responsen vitner om at veldig mange flere enn bare de som til vanlig er opptatt av dikt, knytter seg til podkasten. Og da tenker jeg at vi befinner oss i kjernen av dette allmennkringkasteroppdraget vårt, mener Brenner.

– Og så er det en samtidig en viss berettigelse hos et publikum som kritiserer forflatningen, og som vil hevde at det gjøres på feil måte. Alt står i det spennet.

Hvem klipper frisøren?

Å intervju en intervjuer er ingen enkel sak. Og kanskje synes Brenner selv det er ørlite uvant å plutselig skulle innfinne seg som intervjuobjekt, som om han stadig tenker: Er dette for selvopptatt?

Selv mener Brenner at intervjuet først virkelig svinger hvis han ikke møter intervju situasjonen med for mange antagelser, med spørsmål som forfatteren lett kan henge seg opp i og som på den måten lugger til samtalen.

– Underveis får du en følelse av hvor det står noe på spill, hvor det er noe usagt som kanskje er kjempeviktig og som du får lyst til å forløse. Å tørre å stå i det ubehaget litt lenger, for å komme til der det brenner.

Ett år etter at *Min kamp* ble utgitt i Sverige, sendte SVT en dokumentar hvor Knausgård intervjues blant annet om de etiske aspektene ved romanutgivelsen. Når han så bryter sammen i ukontrollert hulking, er det i en overgang fra det personlige og inn i det private, uten forstillelse eller avstand.

Saken fortsetter »

– Kan man gå for langt som intervjuer?
 – Ja, for det er samtidig en dobbelthet der. Jeg ønsker at jeg skal tørre å nå helt inn.

Men jeg får nesten et behov for å beskytte dem også. Da tenker jeg: Er dette virkelig så viktig, da?

Brenner tenker tilbake på da han i 2006 intervjuet den danske forfatteren Suzanne Brøgger, som da hadde utgitt en virkelighetsnær roman. Han presset henne litt, hvorfor hadde hun skrevet om disse menneskene hvis det fikk så stor kostnad? Hvorfor fortsette da?

– Men der «hva» og «hvordan» går bra, er hvorfor ofte litt mer påkjennende. Det utløste en tordentale, og hun bar nag til meg lenge etterpå. Det vet jeg. Men det ble et bra intervju, et slags forsvar for litteraturen og fiksjonen. Selv om det kom litt overraskende på meg, som i utgangspunktet hadde tenkt at dette var helt uproblematisk. Jeg møtte henne igjen i Lillehammer for noen år siden. Hun hadde fått et dårlig forhold til Norge etter det, sa hun.

Motivasjonen til å fortsette, ligger ifølge Brenner i nettopp at det fortsatt er litt skummelt, at det fortsatt kan gå dårlig. Men han ser ikke ut til å ha tatt skade av hendelsen. Han er i det hele tatt svært blid og sympatisk, en yrkesskade, kan man tenke seg, etter hundrevis av intervjuer med nevrotiske og småle forfattere.

– Har tråkket i salaten

I bortgjemte hjørner av det store internett finnes det et legendarisk intervju med Dag Solstad under fotball-VM i Italia i 1990, der han blant annet går ut på en hysterisk og tilsynelatende endeløs tirade mot engelsk kjøkken og kulturliv, og om hvordan man i Storbritannia kan gå



Man må nesten bare innstille seg på å få en del kjæft

en hel formiddag uten å se så mye som en eneste pen dame. Med en oppmerksomhetsøkonomi som nesten er flådd til beinet, er noe slikt nesten utenkelig i dag. Brenner snakker om gamle klipp han har funnet i NRKs arkiver, om et tempo som er vesensforskjellig fra i dag.

– De fleste er blitt ganske medi-evante. Det er litt ulike strategier. På den ene siden har du jo Vigdis Hjorth, som er ekstremt underholdende, hvor man som intervjuer nesten blir overflødig. Eventuelt bare hvis man skal gjøre en kjempejobb med å styre og avbryte og holde på, men det er litt slitsomt. Mens andre igjen blir sikkert enda mer opptatt av å hegne om seg og sitt, stå litt imot og bli motkulturelle.

– Trenger vi i det hele tatt å prate om litteratur, når bøkene egentlig fint kan snakke for seg selv?

– Jeg har et lite kompleks der, at alt egentlig er helt bortkastet. En vorte på kunstforståelsens rygg... Det er noe jeg baler litt med, det der. At jeg nesten snakker dem mer ihjel enn jeg yter litteraturen rettferdighet. Men jeg føler samtidig at det er viktig og betydningsfullt, selv om det ikke alltid er like opplagt at det er *nødvendig*.

Og det er viktig å ikke bli for opptatt av å «løse» litteraturen:

– Det er jo dette famøse intervjuet med Eva Brattholm og Dag Solstad, som har bestemt seg for å ikke gi noen innganger til boka *Professor Andersens natt*. Han gjør seg ordentlig vrang og vanskelig. Og hun stiller jo mer og mer desperate spørsmål, og det blir bare verre. Det er vel Solstads opprør mot denne «nøkkelen» som journalistene leter etter. Jeg opplevde det selv en gang, stilte forfatteren det samme spørsmålet gang på gang, tråkket i salaten igjen og igjen og klarte ikke komme meg ut av det. Jeg tror det



var Paul Auster. Det likte han dårlig.

Brenner, som er vant til å stille spørsmålene snarere enn å motta dem, blir sittende og funderer litt over de siste tjuv årene.

– Men så har du også et annet intervju, det eneste som ble gjort med poeten Tor Ulven. Da snakker han om hvordan han har kviet seg veldig for det intervjuet. Men så skjønner du etter hvert at han selv elsker å lese forfatterintervjuer, at han koser seg med det. Det er en dobbelthet der.



Hvordan skal jeg vite om han er den rette?



Noen er ulykkelig forelsket, andre er litt for lykkelige. Noen ligger rundt, andre ligger med stesøstrene sine. Kjærligheten byr på uendelig mange problemer, men heldigvis er kjærlighetsredaksjonen her for å hjelpe.

Tekst Kjærlighetsredaksjonen

Illustrasjon Emilie Kaland Lindseth

Kjære kjærlighetsredaksjonen,

Jeg er 22 år gammel og har vært sammen med en fyr i snart 4 år. Vi har bodd sammen i 3 år og jeg føler han er den rette, men samtidig er det alt for tidlig!! Hvordan skal jeg greie å holde ut til frontallappen min er ferdig utviklet?

**Bekymret hilsen,
Trofaste Tara**

Kjære Tara,

Det er ingenting som er så skummelt, som når en god ting skjer før man er klar for det. Særlig voksenlivet har man fra barnsben av sett for seg på en viss måte: Når man er 20-24 skal man være skikkelig kul og singel og hjerteknuser, før man blir ordentlig voksen og slår seg til ro, er gift og har barn i en alder av 28. Men livet kan ikke føres opp i en almanakk. Hvis du har det bra med kjæresten din, så bare ha det. Å kaste bort noe bra fordi man blir for opptatt av hvordan man tenker at ting skal være, vil du angre på. Du er 22 år gammel og har hele livet på å finne ut at det ikke finnes én rett. Så slapp helt av, man kan ombestemme seg også etter at frontallappen er ferdig utviklet. Nyt kjærligheten så lenge du har den.

Kjære kjærlighetsredaksjonen,

Jeg har truffet en fyr et par ganger og vi har veldig god tone, men han er ikke ute etter kjæreste, og det er nok jeg. Burde jeg droppe ham helt eller fortsette å henge med ham og satse på at han endrer mening?

Hilsen Ventevera

Kjære Vera,

At folk vil forskjellige ting er ekstremt vanlig og har sikkert skyld i at veldig veldig mange forhold ikke varer eller aldri blir noe av. Det gjelder å lytte til dem vi møter, når de forteller oss hva de vil ha. Hvis han ikke vil ha et forhold, burde du tro på det og heller finne deg noen som vil det samme som deg. Skal du sitte hjemme og vente på at ungen din får pult fra seg, før han til slutt bestemmer seg for at han nå skal komme hjem til dine armer? Det vil neppe få deg til å føle deg særlig bra

Så skal det nevnes: Hver regel har sine unntak. Alle har en venninne av en venninne som datet en fyr som endret mening fordi han ble så forferdelig forelsket. Du kan vente, men vakt hjertet ditt. Heldigvis kommer du til å møte mange mennesker i livet du kan få en god tone med, som atpåtill vil det samme som deg.

Hei til dere i kjærlighetsredaksjonen,

Jeg sitter i ... unik knipe. For tre år siden lå jeg med stesøsteren min. Jeg vil ikke gå i detalj, men det skjedde én gang, det har ikke skjedd siden, og det har ikke vært noe mer mellom oss. Faktisk har vi ikke snakket om det siden. Egentlig har det gått helt fint, men jeg synes den nye kjæresten hennes er sykt klein rundt meg. Han skal være med hjem til familien i påsken, så jeg kommer til å måtte omgås ham. Jeg vet ikke om han vet og er redd for klein stemning. Hva gjør jeg?

Hilsen beklemte Bastian

Bastian, Bastian, Bastian,

Man høster som man sår. Hva så du for deg? At du skulle ligge med stesøsteren din, for så å gå resten av livet uten å noensinne bli konfrontert med det igjen? Livet er ikke en pornofilm, min venn. Men uansett, spist er spist og pult er pult. Du kommer dessverre ikke unna det faktum at nye kjæresten allerede kan synes at tidligere partnere er et sårt tema, spesielt om nevnte partnere er i inngiftet slekt og bor under samme tak. Sitt stille i båten, kanskje prøv å få ut av stesøsteren din hva hun har fortalt sin utkårede. Hvis hun har fortalt det til ham, må du bare finne deg i at det blir litt kleint på familiemiddag fremover. Kanskje eksploderer det hele på en stor familiefest noen år i fremtiden, kanskje ikke. Det er bare å poppe popcornet og følge med.

Kjære kjærlighetsredaksjonen,

Det er mye å gjøre om dagen. Bacheloren min skal snart inn og som følge av mye jobbing, har jeg måttet utsette en date mange ganger. Jeg har lagt meg flat hver gang, og jeg vil virkelig møte denne jenta, kall henne Hanna. Men hvor lang tid kan jeg utsette denne daten før hun mister interessen og finner seg noe bedre å drive med?

Hilsen arbeidsnarkomane Anna

Kjære Anna,

Nå må du ikke sitte rundt og tro at alt kommer til å ordne seg til slutt, at Hanna kommer til å vente på deg når du gang etter gang viser at du ikke prioriterer henne. Ingen liker å føle seg tilsidesatt, og de færreste venter for alltid. Det du må gjøre, er å vise Hanna at du virkelig vil møte henne, og at du er villig til å prioritere henne over noe annet. En bachelor skal selvfølgelig komme først, men en bachelor har også en innleveringsfrist. Fortell Hanna at den 26. april, for eksempel, skal oppgaven inn, og at dere den 27. april skal dra på en kjempehyggelig date. Så tar du ansvar, planlegger en date og møter opp på den. Hvis ikke du klarer det, synes vi Hanna skal finne en annen.

Kjære kjærlighetsredaksjonen,

Jeg har hatt en fuckfriend i et par måneder, men én uke før jeg skulle reise på backpacking ble jeg forelsket i ham. Nå sitter jeg her i Asia og lengter hjem. Hva skal jeg gjøre?

Lengende hilsen fra søkende Ståle

Kjære Ståle,

for det første: God tur, vi håper du finner deg selv på reisen. For det andre: Så deilig å ha noe å ville hjem til. Man kan tenke at det er uheldig at du ble bevisst dine følelser så sent, og det er det kanskje også, men kjærligheten er ikke kjent for å ha god timing. Hvis det er ekte kjærlighet fra begge sider finner dere nok ut av det når du kommer hjem, slapp helt av. Men: Kan det være at dette ikke er helt genuine følelser? Du skriver at dere har vært knullekompiser i et par måneder før følelsene inntraff, hvorfor var det først én uke før at du ble forelsket? Kan det være at dette handler mer om å ville ha noe man ikke kan få enn ekte kjærlighet? Det er typisk å begynne å sette pris på noe idét man mister det. Tenk deg grundig om før du kommer hjem, vi i kjærlighetsredaksjonen ønsker deg lykke til på reisen.

Heisann kjærlighetsredaksjonen,

Jeg vil tro at det er mange kvinner som kjenner seg igjen i dette: Under samleie hender det at jeg queefer, eller fittefjerter. Spesielt i visse posisjoner skjer dette oftere, og jeg synes det er ganske flaut. Hvordan kan jeg tulle det bort på mest mulig måte?

Hilsen frøken Fjert

Kjære frøken Fjert,

Vi forstår det sånn at du skammer deg over kroppens små finurligheter? En fittefjert er en helt vanlig, naturlig lyd som forekommer når luft presses inn i vagina og så fort ut igjen. Vi tenker at dette ikke er noe å tulle bort, selv om du kan le av det. Promp er gøy, også som voksen, så smil til partneren din, le sammen, men aldri aldri tull bort eller unnskyld at kroppen din lager den lyden. Tenk heller på det som fittas musikk. Når pikken er god, synger fitta. Vær stolt!

DE HAR SENDT LESEHESTEN TIL SLAKTERN

Tekst Tora Vassnes Illustrasjon Freyja Eikrem Ims

Bøkene blir liggende uåpnede med kvitteringer i. Unges oppmerksomhet blir stadig dårligere. Hvordan skal det gå med en generasjon som ikke kan lese en bok?

La meg invitere deg inn på det som er *mitt eget rom*. Der står det bøker i høye tårn oppover veggene. De ligger på toppen av skap, i vinduskarmer og i gamle vinkasser. Bøkene har omringet meg i mange år. Nye har kommet til, andre har jeg forlatt i den røde telefonboksen på Bislett. Bøkene ligger på rommet mitt fordi de gir meg ro. Jeg er en person som leser. Det er ihvertfall det jeg vil at du skal tro om meg. Men løfter du opp en bok som ligger på rommet mitt, vil du se at et tykt lag med støv dekker omslaget. Proust er solbleket etter å ha ligget i vinduskarmen en hel sommer. Noen av bøkene har fremdeles kvitteringen i seg. I det siste har jeg nemlig ikke klart å lese.

Det er jeg ikke alene om. Ungdom i dag leser mindre enn på lenge. I 2010 sa én av ti studenter at de aldri leser skjønnlitteratur, i 2023 var tallet én av seks. Vi bruker timevis på skjerm: For hver uke som går, mister en norsk ungdom en hel dag av livet til *skjermen*. Dette rammer vår konsentrasjonsevne hardt, en evne vi som studenter og samfunnsborgere er fullstendig avhengige av. De siste årene har professorer ytret bekymring for studentenes evne til å bite over lengre fagtekster. Vår generasjon risikerer å svekke evnen til kritisk tenkning, kreativitet og empati hvis ikke vi gjør store endringer i måten vi lever på.

Det var i juleferien at jeg ble klar over mønsteret jeg hadde falt inn i. Jeg glemte mobilladeren hjemme den uken vi var på fjellet, og hadde ikke telefonen min på fire dager. Pa-

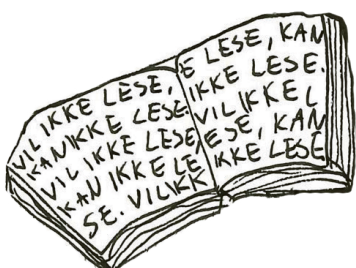
nikken vokste i kroppen min da jeg forstod at jeg måtte være på hytta uten telefon. Men, etter at panikken hadde roet seg, slukte jeg to romaner på fire dager. Da husket jeg hvordan det var å lese, faktisk være i en bok, og innså hvor lenge det var siden jeg hadde hatt det sånn. Da jeg var ung var bøkene et tilfluktssted. Jeg kunne forsvinne inn i en annen verden i flere timer av gangen. I bøkene var det ingen som forventet noe av meg, og tankene som oppstod mens jeg leste var bare mine egne.

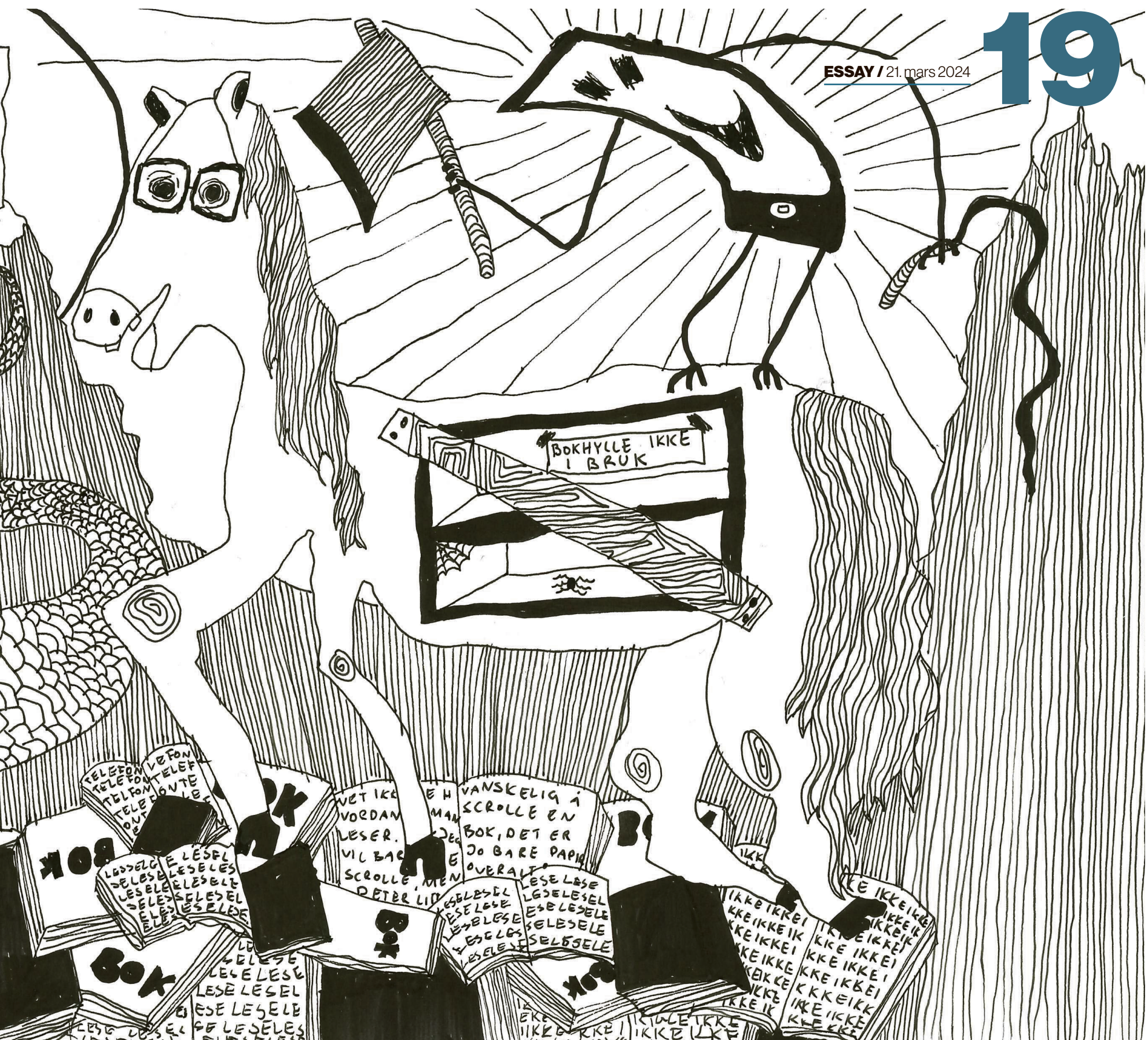
Nevroforsker Mihaly Csikszentmihaly har forsket på konsentrasjonsevne hos mennesker. Han observerte at kunstnere kunne konsentrere seg i timevis om et kunstverk, simpelthen fordi de nøt selve prosessen av å male. Når de malte ble de dratt inn i det han omtaler som «flow state» eller en «flytende tilstand». «Flow state» beskriver opplevelsen av å ha alt fokus rettet utover. Man finnes ikke selvbevisst, egoistisk eller engstelig. Studiene hans viser at jo mer slike flytende stadier man opplever, jo bedre har man det i livet. Jeg har alltid funnet min «flow state» gjennom litteraturen.

Forstyrrelsene fra sosiale medier gjør det vanskelig for oss å oppleve slike «flow states». For oss som har vokst opp med konstante avbrytelser, varsler og skjerm er en slik form for konsentrasjon fjernt. I Virginia Woolfs essay *Et eget rom* fra 1929 argumenterte hun for at man trenger tid og rom for å utfolde seg kreativt som menneske. På den tiden var

muligheten til å kunne reflektere og skrive kun forbeholdt menn i de øvre klassene. Kvinnene hadde dermed ikke muligheten til å reflektere og skrive ned tanker på papir, fordi det krevde tid og konsentrasjon, og den muligheten tok samfunnet fra dem. Nå, i det tjuetførste århundret, er det vår generasjon som risikerer å miste vårt eget rom. Igjen er det noen som prøver å ta det fra oss. Det er ikke menn med flosshatt og sigar, men skjermer og sosiale medier.

Mange av oss så *The Social Dilemma*, dokumentarfilmen på Netflix fra 2020, som viste verden hvordan sosiale medier og algoritmer kontrollerer sine brukere. Den viste





hvordan teknologiselskapene profiterer på vår oppmerksomhet. Algoritmene fungerer slik at vi skal bruke så mye tid på skjerm som mulig. I Johann Haris' bok *Stolen Focus*, skriver han at sosiale medier baserer seg på oppmerksomhetsteorien til en professor B.F. Skinner. Skinner hadde observert at mennesker retter fokuset mot det man får umiddelbar gevinst for. Han kom fram til denne teorien etter å ha satt en rotte i et bur uten tilgang til mat. Han ga rotten en pellets for hver gang den gjorde en bestemt bevegelse. Rotten forstod raskt at ved å gjøre denne bevegelsen, ville han få mat. Slik fikk professoren rotten til å konsentrere seg om akkurat det han ville.

Instagram fungerer slik at du får umiddelbar anerkjennelse når du legger ut noe: Slik kontrollerer sosiale medier din konsentrasjon. Tiden og konsentrasjonen din selger de til sto-

re selskaper, som tjener penger på å selge oss produkter. Der «flow states» gjør oss mindre selvopptatte, og litteraturen gjør oss mer empatiske, er sminkeprodukter og klær noe av det som selger mest av på Tiktok. Det er en nitrist prioritering av konsentrasjon.

Mitt eget rom, er rommet som åpnes når jeg leser en roman. Det er tilgangen til dette rommet som gjør oss til selvstendig tenkende individer, det er da vi får muligheten til å trekke koblinger, reflektere over oss selv og verden. Studier viser at nærlesing, å virkelig engasjere seg i litteraturen, styrker

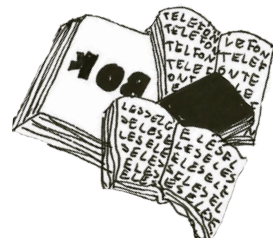
vår evne til kritisk tenkning og gjør oss mer empatiske. Maryanne Wolf, som er nevroforsker, har funnet ut at jo bedre man er på å lese, jo bedre er man til å tenke selvstendig. Når man leser med dypt fokus, kan man komme i dialog med teksten. Du leser ikke bare, du reflekterer samtidig, man drar paralleller fra romanen til sine egne erfaringer og tanker. Slik styrkes vår kritiske evne og empati gjennom å lese bøker.

Det er gjennom tekst at store tanker har blitt skrevet ned gjennom historien.

Da Virginia Woolf skrev essayet *Et eget rom*, beskrev hun i tekst et stort

samfunnsproblem, som har preget verden slik den er i dag. Evnen til å lese og skrive ned komplekse tanker har vært kritisk for samfunnsutviklingen. Det er noe vi må ta vare på. Tilgangen til et eget rom gjør oss lykkeligere som mennesker, men evnen til å lese litteratur er også kritisk for demokratiet vårt. Vår generasjon skal møte mange store samfunnsproblemer. Litteraturen åpner oss opp for forskjellige perspektiver, styrker vår empatiske evne og gir oss evnen til å forstå komplekse problemer. At mine bøker ligger og samler støv, er ikke bare synd for meg, men et tegn på et større samfunnsproblem. Vår oppmerksomhet og hvor vi retter den er den største og viktigste ressursen vi har. Den må vi beskytte og verne om, den kan ikke selges.

Vår generasjon risikerer å svekke evnen til kritisk tenkning, kreativitet og empati



GLIMTET



Foto: **Tobias Schildmann Mandt**

«Når snøen smelter kommer
byens hundredrit til syne.»